

Ajo- ja lepoaikavalvonnan asiantuntijaryhmän kannanotto 2023

Moottoriajoneuvon kuljettajan työ-, ajo ja lepoajat elokuva- ja tv-tuotannoissa

Kysymyksenasettelu

Suomen journalistiliitto on pyytänyt työsuojeluviranomaisen kantaa siihen, millaisia työ- ja lepoaikoja sovelletaan elokuva- ja televisioalalla työskenteleviin henkilöihin, joiden työnkuvaan kuuluu ajaa yli 3,5 tonnin moottoriajoneuvoa.

Asiantuntijaryhmä ottaa kantaa seuraaviin kysymyksiin elokuva- ja tv-tuotannon toimialalla:

- Milloin kuljetus on ajo- ja lepoaika-asetuksen alaista ja miten silloin määräytyvät ajo-, työ- ja lepoajat
- Milloin kyse on työaikalain tarkoittamasta moottoriajoneuvon kuljettajasta
- Mitä rajoituksia työaikalaki asettaa työ- ja lepoajoille

Milloin kuljetus on ajo- ja lepoaika-asetuksen alaista ja miten silloin määräytyvät ajo-, työ- ja lepoajat

Ns. ajo- ja lepoaika-asetusta sovelletaan mm. maanteiden tavaraliikenteeseen, jossa ajoneuvon suurin sallittu massa, mahdollinen perävaunu tai puoliperävaunu mukaan luettuna, on yli 3,5 tonnia. Soveltamisalan ulkopuolelle jäävät ko. asetuksen 3 artiklassa tai valtioneuvoston asetuksissa 507/2018 ja 431/2021 määritellyt kuljetustoiminnot. Asiantuntijaryhmän käsityksen mukaan em. säädöksissä on tulkittavissa poikkeus koskien ko. toimialaa. Silloin kun kyse on ajoneuvosta tai ajoneuvoyhdistelmästä, jonka suurin sallittu massa on enintään 7,5 tonnia ja jota käytetään sellaisten materiaalien tai laitteiden kuljetukseen, joita kuljettaja tarvitsee työnsä yhteydessä, jos ajoneuvoa tai ajoneuvoyhdistelmää käytetään enintään 100 kilometrin etäisyydellä yrityksen sijaintipaikasta ja ajoneuvojen kuljettaminen ei ole kuljettajan päätyö. Näin ollen, kun ajoneuvo ja kuljettu matka mahtuvat poikkeuksen alaan, saattaa kysymys olla ajosta, johon ei sovelleta ajo- ja lepoaika-asetusta esimerkiksi, kun valoteknikko kuljettaa työvälineitä omaa työsuoritustaan varten.

Toisaalta tv-tuotannon alaan saattaa osua myös valtioneuvoston asetuksen 7 §:n 5 kohdan poikkeus, jonka mukaan ajo- ja lepoaika-asetusta ei sovelleta "ajoneuvossa, jota käytetään viemäriverkon, tulvantorjunnan, vesi-, kaasu- ja sähkölaitoksen toiminnassa, maanteiden kunnossapidossa ja valvonnassa, ovelta ovelle tapahtuvassa talousjätteiden keruussa ja kuljetuksessa, sähkö- ja puhelinpalvelussa, radio- ja televisiolähetysissä sekä radio- ja televisiolähettimien tai -vastaanottimien tunnistamisessa". Tämä joukko on kuitenkin hyvin suppea ja koskee käytännössä ns. uutisautoja.

Useimmissa tilanteissa kuitenkin kyse on asetuksen alaisesta kuljettamisesta ja kun henkilö suorittaa kuljetustehtävää, tulee häneen noudattaa ajo- ja lepoaika-asetuksen ajo-, työ- ja lepoaikoja koskevia säännöksiä.

LOUNAIS-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 0295 018 000
kirjaamo.lounais@avi.fi

www.avi.fi

Turun päätoimipaikka
Itsenäisyydenaukio 2
PL 22
20801 Turku

Asetuksen 6 artiklan sääntelee ajoaikoja. Säännöksen mukaan vuorokautinen ajoaika saa olla enintään yhdeksän tuntia. Vuorokautista ajoaikaa voidaan kuitenkin enintään kahdesti viikon aikana pidentää enintään kymmeneen tuntiin. Esitetyn kysymyksen perusteella tämä ei kuitenkaan tyypillisesti muodostu ongelmaksi, mutta asia on syytä huomioida tilanteissa, joissa kuljetustehtävä suuntautuu esimerkiksi Helsingistä Utsjoelle. Tällöin on syytä muistaa myös erillinen 7 artiklan tauotukseen liittyvä säännös.

Asiantuntijaryhmä huomauttaa myös, että 6 artiklan 5 kohta edellyttää, että kuljettajan on kirjattava ”muuksi työksi” 4 artiklan e alakohdassa tarkoitettu aika¹ ja aika, jonka hän käyttää ajaessaan tämän asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle kuuluvia kaupallisia tarkoituksia varten käytettävää ajoneuvoa. Tämä on merkittävä käsin piirturilevyyden tai tulosteeseen taikka tallennettava käsin valvontalaitteeseen. Kuljettajan tiedoista tulee myös käydä ilmi taukojen sijoittelu sekä lepoajat.

Kun työntekijän työhön sovelletaan ajo- ja lepoaika -asetusta, tulee noudattaa myös asetuksen 8 artiklan lepoaikoja. Lepoajan on oltava vähintään 11 tuntia jokaista 24 tunnin jaksoa kohden. Lepoaika voidaan lyhentää 9 tuntiin. Näiden tarkemmasta jaksottamisesta säädetään asetuksessa. Ajo- ja lepoaika-asetuksen säännöksistä ei voida poiketa työehtosopimuksella.

Edellä esitetystä johtuu, että työaika, joka muodostuu ajoajasta ja muusta työstä saa olla enintään 13 tuntia tai lyhennetyn vuorokausilevon tilanteissa 15 tuntia. Toisaalta kansallisessa työaikalaisissa on säännöksiä työajan pituudesta, joista saadaan laajasti sopia työehtosopimuksella toisin.

Journalistiliiton esimerkkitapaukseen, jossa työpäivä alkaa ja/tai päättyy yli 3500 kg ajoneuvon kuljettamiseen tulee kokonaisuudessaan noudattaa ajo- ja lepoaika-asetuksen ajo-, työ- ja lepoaikoja.

Milloin kyse on työaikalain tarkoittamasta moottoriajoneuvon kuljettajasta

Työaikalain 2 § 2 momentin mukaan työaikalain 24 §:n 1 ja 2 momentin ja 25–28 §:n säännöksiä ei sovelleta moottoriajoneuvon kuljettajan työhön, jota koskee tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 3821/85 ja (EY) N:o 2135/98 muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3820/85 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 561/2006 (ajo- ja lepoaika-asetus). Tästä johtuen on ensin määriteltävä:

- soveltuuko ajo- ja lepoaika-asetus
- onko kyse moottoriajoneuvon kuljettajan työstä

Jos kyse on asetuksen alaisesta työstä, tulee noudattaa edellä kuvattuja ajo- ja lepoaikoihin liittyviä säännöksiä. Jos kyse ei ole asetuksen alaisesta työstä esimerkiksi ajoneuvon koon vuoksi, saattavat sovellettavaksi tulla kuitenkin työaikalain moottoriajoneuvon kuljettajaa koskevat lainkohdat.

Moottoriajoneuvon kuljettajalla tarkoitetaan henkilöä, joka kuljettaa moottoriajoneuvoaⁱⁱ **pääasiallisena työtehtävänään**. Elokuva ja tv-tuotannossa henkilön määrittäminen moottoriajoneuvon kuljettajaksi tulee tehdä tapauskohtaisesti.

LOUNAIS-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 0295 018 000
kirjaamo.lounais@avi.fi

www.avi.fi

Turun päätoimipaikka
Itsenäisyydenaukio 2
PL 22
20801 Turku

Mitä rajoituksia työaikalaki asettaa työ- ja lepoajoille

Työehtosopimuksilla saadaan sopia työaikalain 34 §:n mukaan myös moottoriajoneuvon kuljettajaa koskevista kysymyksistä kuten esimerkiksi 9 §:n moottoriajoneuvon kuljettajan työajasta tai 26 §:n lepoajasta.

Työaikalain 9 §:n mukaan moottoriajoneuvon kuljettajan vuorokautinen työaika saa olla enintään 11 tuntia vuorokausilepoa seuraavan 24 tunnin yhdenjaksoisen ajanjakson aikana. Jos henkilön päätyö on muu kuin moottoriajoneuvon kuljettaminen, rajoittavat häneen työaikaansa muut työaikalain kohdat tai työehtosopimusmääräykset.

Vastaavasti, jos kyse on moottoriajoneuvon kuljettajasta, johon ei sovelleta ajo- ja lepoaika-asetusta, tulee noudattaa työaikalain 26 §:n säännöksiä vuorokausilevosta. Lainkohdan mukaan moottoriajoneuvon kuljettajalle on annettava vähintään 10 tuntia kestävä yhdenjaksoinen lepoaika jokaisena 24 peräkkäisen tunnin jaksona. Kuljetustehtävän niin vaatiessa edellä mainittu vuorokautinen lepoaika saadaan enintään kahdesti lyhentää vähintään seitsemäksi tunniksi seitsemän peräkkäisen 24 tunnin jaksona. Niin kuin todettua, tästä voidaan sopia työehtosopimuksella toisin.

ⁱ 4 art. e) ”muulla työllä” direktiivin 2002/15/EY 3 artiklan a alakohdassa määriteltyä kaikkea työajaksi määriteltyä toimintaa ajamista lukuun ottamatta, sekä myös kaikkea samalle tai toiselle työnantajalle tehtyä työtä joko kuljetusalalla tai sen ulkopuolella;

ⁱⁱ 4 art. b) ”moottoriajoneuvo” = moottorikäyttöinen omalla käyttövoimalla tiellä kulkeva ajoneuvo, jota käytetään tavallisesti henkilöiden tai tavarankuljettamiseen ja joka ei pysyvästi kulje kiskoilla